

LIETUVOS RESPUBLIKOS  
GAMTINIŲ DUJŲ  
ĮSTATYMAS

2000 m. spalio 10 d. Nr. VIII-1973  
Vilnius

*Nauja įstatymo redakcija nuo 2007 m. balandžio 19 d.:*  
Nr. [X-1054](#), 2007-03-20, Žin., 2007, Nr. 43-1626 (2007-04-19)

**PIRMASIS SKIRSNIS**  
**BENDROSIOS NUOSTATOS**

**1 straipsnis. Įstatymo paskirtis**

1. Šis įstatymas nustato bendruosius gamtinių dujų sektoriaus veiklos organizavimo ir funkcionavimo principus, dujų įmonių veiklą bei jų tarpusavio santykius ir santykius su vartotojais tiekiant, skirstant, perduodant, skystinant ir laikant gamtines dujas.

2. Įstatymo nuostatos yra suderintos su šio įstatymo priede nurodytais Europos Sąjungos teisės aktais.

**2 straipsnis. Pagrindiniai Įstatymo tikslai**

Pagrindiniai šio įstatymo tikslai:

- 1) sukurti teisinės sąlygas konkurencijai gamtinių dujų sektoriuje skatinti;
- 2) užtikrinti galimybę laisviems vartotojams pasirinkti tiekimo įmonę;
- 3) užtikrinti ekonomiškai pagrįstą gamtinių dujų perdavimo, skirstymo, laikymo ir tiekimo saugumą;
- 4) užtikrinti vartotojų apsaugą.

**3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos**

1. **Balansavimas** – pristatomo ir paimamo gamtinių dujų (toliau – dujos) kiekio perdavimo ir (ar) skirstymo sistemose išlyginimas.

2. **Buitiniai vartotojai** – fiziniai asmenys, perkantys dujas naudoti buitiniams reikmėms.

3. **Dujų įmonė** – juridinis asmuo, kuris verčiasi bent viena iš šių veiklos rūšių: dujų gavybos, perdavimo, skirstymo, skystinimo, tiekimo bei laikymo ir yra atsakingas už susijusius su šių rūšių veikla komercinius, techninius ir (arba) eksploataavimo įpareigojimus.

4. **Dujų laikymas vamzdyne** – suspaustų dujų laikymas jas suspaudžiant dujų perdavimo sistemose.

5. **Dujų sektorius** – energetikos sritis, tiesiogiai susijusi su gamtinių dujų tiekimu, skirstymu, perdavimu, skystinimu, laikymu ir tranzitu.

6. **Dujų tranzitas** – dujų, kilusių iš valstybės ne Europos Sąjungos narės teritorijos ir skirtų tos ir (ar) trečiosios valstybės teritorijai, transportavimas per šalies teritoriją.

7. **Gamtinės dujos** – iš žemės gelmių išgaunamų angliavandenilių mišinys, kuris normaliomis sąlygomis yra dujinės būsenos, taip pat suskystintos gamtinės dujos, biodujos, dujos, pagamintos iš biomasės, ir kitų tipų dujos, kurios gali būti techniškai ir saugiai patiektos į gamtinių dujų sistemą arba ja transportuojamos.

8. **Gamtinių dujų saugykla** – dujų įmonei priklausantys ir (ar) dujų įmonės valdomi įrenginiai dujoms laikyti, įskaitant suskystintų gamtinių dujų įrenginių dalį, išskyrus gavybos operacijoms naudojamą dalį ir įrenginius, skirtus vien tik funkcijas atliekantiems perdavimo sistemos operatoriams.

9. **Horizontaliosios integracijos įmonė** – įmonė, kuri verčiasi bent viena iš šių veiklos rūšių: dujų perdavimo, skirstymo, laikymo, gavybos ar tiekimo ir verčiasi kuria nors kita, su dujomis nesusijusia, veikla.

10. **Ilgalaikis planavimas** – dujų įmonių ilgalaikio, ne mažiau kaip 3 metų, tiekimo ir transportavimo pajėgumų planavimas, siekiant patenkinti sistemos naudotojų dujų poreikius, įvairinti išteklius ir garantuoti tiekimą vartotojams.

11. **Integruotoji dujų įmonė** – vertikaliosios arba horizontaliosios integracijos dujų įmonė.

12. **Jungiamasis vamzdynas** – Europos Sąjungos valstybių narių sieną kertantis ar tarp Europos Sąjungos valstybių narių nutiestas dujų perdavimo vamzdynas, kurio vienintelė paskirtis – sujungti tų Europos Sąjungos valstybių narių nacionalines dujų perdavimo sistemas.

13. **Jungtinė sistema** – keletas viena su kita sujungtų sistemų, neįskaitant vartotojų sistemų.

14. **Laikymas** – dujų sandėliavimas ir laikymas gamtinių dujų saugykloje.

15. **Laikymo sistemos operatorius** – dujų įmonė, kuri verčiasi dujų laikymo veikla ir yra atsakinga už gamtinių dujų saugyklos eksploatavimą.

16. **Laisvieji vartotojai** – vartotojai, turintys teisę pirkti dujas iš jų pasirinktos tiekimo įmonės.

17. **Nauja dujofikuojama teritorija** – šalies teritorija, kurioje nėra įrengtų sistemų ir nustatyta tvarka nėra išduota licencija verstis joje dujų perdavimo ar skirstymo veikla.

18. **Nebuitiniai vartotojai** – vartotojai, perkantys dujas naudoti nebuitinėms reikmėms.

19. **Nepriklausomas tiekimas** – dujų tiekimas laisviesiems vartotojams.

20. **Paskirtasis tiekimas** – dujų tiekimas vykdant viešuosius interesus atitinkančius įpareigojimus. Paskirtasis tiekimas gali būti vykdomas buitiniams vartotojams.

21. **Paslaugos** – dujų įmonių teikiamos paslaugos sistemos naudotojams ir vartotojams: dujų perdavimas, skirstymas, skystinimas, tiekimas, laikymas, vartotojų sistemų prijungimas, balansavimas ar kitos su dujomis susijusios paslaugos.

22. **Perdavimas** – dujų transportavimas tinklu, kurį daugiausia sudaro aukšto slėgio vamzdynai, išskyrus gavybos proceso vamzdynų tinklą ir aukšto slėgio vamzdynų dalį, daugiausiai naudojamą gamtinių dujų vietiniam paskirstymui, siekiant pristatyti jas vartotojams, išskyrus tiekimą.

23. **Perdavimo sistema (magistralinis dujotiekis)** – aukšto slėgio vamzdynai dujoms iš verslovių, SGD sistemų perduoti į gamtinių dujų saugyklas, skirstomuosius dujotiekius arba į dujas naudojančius įrenginius iki dujų skirstymo stočių imtinai, taip pat statiniai, įrenginiai ir priemonės šioms vamzdynams veikti.

24. **Perdavimo sistemos operatorius** – dujų įmonė, kuri licencijoje nurodytoje teritorijoje verčiasi perdavimo veikla ir yra atsakinga už perdavimo sistemos eksploatavimą, o kai reikia, – ir už jos plėtrą bei už tai, kad būtų užtikrintos sistemos ilgalaikės galimybės patenkinti pagrįstus dujų transportavimo poreikius.

25. **Saugumas** – dujų tiekimo patikimumas ir techninė sauga.

26. **SGD sistema (suskytintų gamtinių dujų įrenginiai)** – terminalas gamtinėms dujoms skystinti arba suskytintoms dujoms importuoti, priimti, laikyti ir vėl jas dujinti, tarp jų papildomos paslaugos ir laikinosios saugyklos, būtinos dujinimo ir vėlesnio pateikimo į perdavimo sistemą procesui vyksti, tačiau išskyrus bet kurią SGD terminalų dalį, naudojamą dujoms laikyti.

27. **SGD sistemos operatorius** – dujų įmonė, kuri verčiasi dujų skystinimu arba suskytintų gamtinių dujų importu, priėmimu, laikymu bei kartotiniu jų dujinimu ir yra atsakinga už suskytintų gamtinių dujų įrenginių eksploatavimą.

28. **Sistema** – dujų įmonei nuosavybės teise priklausantys ir (ar) dujų įmonės valdomi magistraliniai dujotiekiai, skirstomieji dujotiekiai, suskytintų gamtinių dujų įrenginiai ir (arba) gamtinių dujų saugyklos, tarp jų ir susijusių įmonių įrenginiai, kurie reikalingi suteikiant teisę naudotis perdavimu, skirstymu ir suskytintų gamtinių dujų sistema.

29. **Sistemos naudotojai** – asmenys, tiekiantys dujas sistemai arba kuriems jos tiekiamos iš sistemos ir sudarę sutartis su sistemos operatoriumi.

30. **Skirstymas** – dujų transportavimas skirstomuoju dujotiekiu, išskyrus tiekimą.

31. **Skirstymo sistema (skirstomasis dujotiekis)** – žemo slėgio vamzdynai dujoms iš magistralinio dujotiekio dujų skirstymo stočių pristatyti iki vartotojo sistemų, taip pat statiniai, įrenginiai ir priemonės šiems vamzdynams veikti.

32. **Skirstymo sistemos operatorius** – dujų įmonė, kuri licencijoje nurodytoje teritorijoje verčiasi skirstymo veikla ir yra atsakinga už skirstymo sistemos eksploatavimą, o kai reikia, – ir už jos plėtrą bei už tai, kad būtų užtikrintos sistemos ilgalaikės galimybės patenkinti pagrįstus dujų skirstymo poreikius.

33. **Skystinimas** – gamtinių dujų skystinimas. Šiame įstatyme skystinimui priskiriamas ir suskystintų dujų priėmimas, laikymas bei dujinimas.

34. **Susijusios įmonės** – kiekviena įmonė, kurią su dujų įmone sieja bendri dalyviai (dalyvavimas), kontrolė (kai turima 20 procentų ar daugiau akcijų arba balsavimo teisė, tačiau neįskaitant dukterinės įmonės) ar vadovai, nesvarbu, kokia jos teisinė forma, taip pat įmonės, priklausančios tiems patiems akcininkams.

35. **Sutartis „imk arba mokėk“** – dujų tiekimo (pirkimo–pardavimo) sutartis, kurios viena pagrindinių sąlygų yra įsipareigojimas mokėti už numatytas pirkti, bet nepaimtas dujas.

36. **Tiekimas** – dujų pardavimas ir (ar) perpardavimas vartotojams bei jų pateikimas į sistemą.

37. **Tiekimo įmonė** – dujų įmonė, kuri verčiasi dujų tiekimo veikla.

38. **Tiesioginis vamzdynas** – dujų vamzdynas, papildantis jungtinę sistemą.

39. **Vadovaujantys darbuotojai** – juridinio asmens valdymo organų nariai, vadovai, turintys teisę priimti sprendimus, duoti nurodymus ar pavedimus kitiems darbuotojams, kurių darbo pobūdis tiesiogiai susijęs su bent viena iš šių dujų įmonės vykdomos veiklos rūšių: dujų gavyba, perdavimu, skirstymu, skystinimu, tiekimu ir laikymu.

40. **Vartotojai** – juridiniai ar fiziniai asmenys, perkantys dujas.

41. **Vartotojo sistema** – vartotojo žemės sklype ar nekilnojamame daikte įrengti vamzdynai ir įrenginiai dujoms iš magistralinio ar skirstomojo dujotiekio priimti ir saugiai panaudoti vartotojo reikmėms.

42. **Vertikaliosios integracijos įmonė** – dujų įmonė ar grupė šių įmonių, kurių tarpusavio santykiai atitinka 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 3 straipsnio 3 dalyje pateiktą apibrėžimą, kai ta įmonė (grupė) atlieka bent vieną iš perdavimo, skirstymo, skystinimo ar laikymo funkcijų ir bent vieną iš gamtinių dujų gavybos ar tiekimo funkcijų.

43. **Vietinė bendrojo naudojimo sistema** – asmeniui (asmenims) nuosavybės teise priklausanti arba jo (jų) valdoma ribotoje teritorijoje įrengta skirstymo sistemos dalis, kuria dujos tiekiamos ne mažiau kaip dviem vartotojams.

## ANTRASIS SKIRSNIS

### DUJŲ SEKTORIAUS VEIKLOS ORGANIZAVIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS

#### 4 straipsnis. Dujų sektoriaus veiklos organizavimo bendrieji principai

1. Vadovaudamasi šio įstatymo reikalavimais, dujų įmonės savo veikla turi siekti sukurti konkurencingą, saugią, subalansuotą dujų rinką ir nediskriminuoti kitų dujų įmonių bei vartotojų, atsižvelgdamos į jų teises ir pareigas.

2. Dujų įmonės turi veikti efektyviai ir ekonomiškai, užtikrinti tiekimo patikimumą, reguliarumą, kokybę, vartotojų apsaugą ir aplinkosaugos reikalavimus.

#### 5 straipsnis. Viešuosius interesus atitinkantys įpareigojimai

1. Vadovaudamasi bendrais ekonominiais interesais, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turi teisę paskirti dujų įmonėms viešuosius interesus atitinkančius įpareigojimus, susijusius su saugumu, įskaitant dujų pristatymo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, su aplinkos apsauga, įskaitant efektyvų energijos vartojimą, ir nustatyti šių įpareigojimų sąrašą, jų vykdymo ir finansavimo taisykles. Šių įpareigojimų įgyvendinimas finansuojamas iš lėšų, gautų už dujų perdavimą, skirstymą, laikymą ir (ar) tiekimą. Šiems įpareigojimams finansuoti gali būti naudojamos valstybės biudžeto ir kitos lėšos. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija teikia informaciją Europos Komisijai apie dujų įmonėms paskirtus viešuosius interesus atitinkančius

įpareigojimus. Šie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminuojantys, patikrinami.

2. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija turi teisę priimti sprendimus dėl magistralinio dujotiekio, gamtinių dujų saugyklos ir SGD įrenginių, reikalingų saugumui užtikrinti, įrengimo ar išplėtimo. Dujų įmonės ir Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) tokius sprendimus privalo įgyvendinti.

### **6 straipsnis. Dujų įmonių, vartotojų ir sistemos naudotojų santykiai bei sudaromos sutartys**

1. Dujų įmonių santykiai su vartotojais ir sistemos naudotojais grindžiami sutartimis. Dujų įmonių sutartys su buitinais vartotojais yra viešosios.

2. Sutartyse nurodoma: dujų įmonės pavadinimas, teisinė forma, buveinė, kodas, dujų kiekis, kokybė, kaina, tiekimo tvarka, dujų tiekimo ribojimo ar nutraukimo sąlygos, informacijos apie dujų, teikiamų paslaugų kainas pateikimo tvarka, paslaugų teikimo sąlygos, šalių įsipareigojimai, atsakomybė, atsiskaitymo tvarka, sutarties terminas, pakeitimo bei nutraukimo sąlygos, ginčų nagrinėjimo tvarka. Dujų įmonės apie sutarčių sąlygas informuoja sistemos naudotojus ir vartotojus iš anksto, ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki sutarčių sudarymo ar sutarčių sąlygų pakeitimo. Viešosios sutartys su buitinais vartotojais turi būti sudaromos pagal abiem šalims privalomas standartines sąlygas.

3. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, suderinusi su Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, tvirtina dujų pirkimo–pardavimo sutarčių su buitinais vartotojais standartines sąlygas.

4. Draudžiama perduoti, skirstyti, tiekti ir vartoti dujas be sutarties arba nesilaikant sutarties sąlygų. Vartotojas ar sistemos naudotojas, neteisėtai vartojantis gamtines dujas, privalo atlyginti dujų įmonei padarytus nuostolius (žalą).

*Straipsnio pakeitimai:*

*Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, Žin., 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)*

### **7 straipsnis. Vartotojų apsauga**

1. Dujų įmonės turi užtikrinti saugų dujų perdavimą, laikymą, skirstymą ir tiekimą vartotojams. Dujų įmonės, perduodamos, laikydamos, skirstydamos ir tiekdamos dujas vartotojams, privalo laikytis nustatytų kainų, nurodytų šio įstatymo 23 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

2. Vartotojai turi teisę reikalauti iš dujų įmonių kompensacijų, jeigu dujų įmonė neužtikrina dujų ir teikiamų paslaugų kokybės reikalavimų.

3. Dujų įmonės informuoja vartotojus apie efektyvų dujų vartojimą, dujų įmonės teikiamas paslaugas, paslaugų teikimo sąlygas, dujų ir paslaugų kainas, prijungimo prie sistemų kainas bei sąlygas ir numatomus sutarčių sąlygų pakeitimus. Dujų įmonės ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki sutarčių sąlygų ir kainų numatomų pasikeitimų tiesiogiai (raštu ar kitais būdais) informuoja vartotojus. Dujų įmonių informacija apie reguliuojamos veiklos sąnaudas, sistemų eksploatavimą, modernizavimą, plėtrą, investicijas į sistemos plėtrą, kainų ir tarifų struktūrą, paslaugų teikimo sąlygas yra vieša.

4. Dujų įmonės privalo pasiūlyti vartotojams du ar daugiau atsiskaitymo būdų. Atsiskaitymo būdą pasirenka vartotojas.

5. Vartotojai turi teisę:

1) laisvai pasirinkti tiekimo įmonę. Buitiniai vartotojai turi teisę laisvai ir neatlygintinai pasirinkti tiekimo įmonę nuo 2007 m. liepos 1 d.;

2) gauti iš dujų įmonių šią informaciją: dujų įmonės pavadinimas, buveinės adresas, kodas ir teisinė forma; teikiamos paslaugos ir jų teikimo sąlygos; dujų, paslaugų kainos ir pranešimų apie kainas pateikimo būdai; sutarčių terminai, jų sudarymo ir nutraukimo sąlygos; kompensacijų teikimo sąlygos; ginčų nagrinėjimo būdai;

3) nutraukti sutartis, jei keičiamos sutarčių sąlygos ir jos vartotojams yra nepriimtinos. Buitiniai vartotojai turi teisę nutraukti sutartis vienašališkai ir neatlygintinai Civilinio kodekso 6.390 straipsnio 1 dalyje nustatytais sąlygomis;

4) gauti iš dujų įmonių pasiūlymus dėl atsiskaitymo būdų ir pasirinkti atsiskaitymo būdą.

6. Dujų įmonė gali apriboti ar nutraukti dujų perdavimą, skirstymą ar tiekimą:

1) kai nustatoma, kad vartotojo sistema kelia grėsmę žmonių gyvybei, sveikatai ar turtui;

2) jeigu vartotojas ar sistemos naudotojas neapmoka nustatytu laiku už patiektas dujas ar suteiktas paslaugas;

3) avarijos, ekstremalios energetikos padėties atvejais;

4) dėl būtinų remonto ir kitų vartotojų sistemų prijungimo darbų, išpėjusi vartotojus sutartyse nustatyta tvarka;

5) kai nutraukiamas ar apribojamas dujų tiekimas į Lietuvos Respublikos teritoriją.

7. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija nustato dujų įmonių teikiamų paslaugų kokybės reikalavimus ir turi teisę nustatyti vartotojų teisių apsaugos priemonių įgyvendinimo taisykles.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, *Žin.*, 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)

## **8 straipsnis. Ilgalaikis planavimas, sistemų plėtra ir naujų vartotojų prijungimas**

1. Vadovaudamiesi Nacionalinės energetikos strategijos nuostatomis, perdavimo, skirstymo, laikymo ir SGD sistemos operatoriai rengia metinius bei ilgalaikius, ne mažiau kaip 3 metams, perdavimo, skirstymo, SGD sistemų, gamtinių dujų saugyklų plėtojimo planus, atsižvelgdami į tiekimo patikimumo, reguliarumo, kokybės, vartotojų apsaugos ir aplinkosaugos reikalavimus. Dujų įmonės metinius sistemų plėtros planus su konkrečiu objektų sąrašu turi suderinti su Komisija.

2. Įrengti ar plėtoti perdavimo, skirstymo sistemas operatoriaus licencijoje nurodytoje teritorijoje turi teisę tik licencijos turėtojas.

3. Naujas perdavimo ar skirstymo sistemas naujoje dujofikuojamoje teritorijoje turi teisę įrengti juridiniai asmenys, įgiję šią teisę konkurso būdu. Sistemų operatoriai, prie kurių sistemų prijungiamos naujos dujų skirstymo sistemos, privalo prijungti šias sistemas. Sprendimą leisti įrengti naujas sistemas priima Komisija. Komisijos sprendimas leisti įrengti naujas perdavimo ar skirstymo sistemas yra privaloma sąlyga išduodant leidimą statyti šiuos objektus Statybos įstatymo nustatyta tvarka. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija tvirtina naujų sistemų naujoje dujofikuojamoje teritorijoje įrengimo tvarkos taisykles.

4. Perdavimo ar skirstymo sistemų operatoriai licencijoje nurodytoje teritorijoje privalo prijungti naujų vartotojų sistemas prie savo sistemų pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytas taisykles.

5. Komisija parengia ir patvirtina prijungimo įkainių nustatymo metodiką. Komisija tvirtina naujų buitinių vartotojų sistemų prijungimo įkainius. Perdavimo ar skirstymo sistemų operatoriai turi teisę dalyvauti rengiant prijungimo įkainių nustatymo metodiką.

6. Dujų įmonė padengia ekonomiškai pagrįstas sistemos plėtros ir naujų vartotojų prijungimo išlaidas. Nauji vartotojai padengia išlaidas, kurios viršija ekonomiškai pagrįstas naujų vartotojų prijungimo išlaidas.

7. Naujų vartotojų prijungimo prie esamų dujų sistemų išlaidos negali būti pripažintos pagrįstomis, jeigu dėl jų padidėtų kainos esamiems dujų vartotojams. Dujofikuojamoms naujoms teritorijoms gali būti nustatyta tokia dujų perdavimo ir skirstymo kaina, kuri padengtų investicijas.

8. Dujų įmonės turi teisę tiekti laisviesiems vartotojams dujas tiesioginiu vamzdynu. Laisvieji vartotojai turi teisę gauti dujas iš dujų įmonių tiesioginiu vamzdynu, kai dujų įmonė atsisako suteikti teisę naudotis dujų sistema šio įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais. Dujų įmonei atsisakius suteikti teisę naudotis dujų sistema šio įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais, ginčą sprendžia Komisija. Sprendimą dėl tiesioginio vamzdyno įrengimo ir sąlygų priima Komisija. Komisijos priimti sprendimai dėl tiesioginių vamzdynų įrengimo yra privalomi vykdyti abiem šalims, jie turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys kitų vartotojų. Leidimai tiesioginiam vamzdynui įrengti neišduodami, jeigu nepanaudojami visi esami pajėgumai.

## **9 straipsnis. Sistemų suderinamumas**

1. Perdavimo ir skirstymo sistemos, gamtinių dujų saugyklos, SGD įrenginiai turi atitikti įrengimo, eksploatavimo reikalavimus, kad būtų užtikrintas sistemų, saugyklų, įrenginių suderinamumas ir saugi veikla. Turi būti užtikrintas perdavimo, skirstymo ir laikymo sistemų dispečerinis valdymas.

2. Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos priima šio straipsnio 1 dalyje nurodytus reikalavimus nustatančius teisės aktus. Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos teikia informaciją Europos Komisijai apie taisykles, reglamentuojančias prisijungimą prie sistemų.

### **10 straipsnis. Licencijos dujų sektoriuje**

1. Juridiniai asmenys, siekiantys verstis perdavimo, skystinimo, laikymo, skirstymo sistemų operatorių ar dujų tiekimo veikla, privalo gauti atitinkamos veiklos licenciją.

2. Dujų sektoriuje licencijuojama ši veikla:

- 1) perdavimo;
- 2) skirstymo;
- 3) laikymo;
- 4) skystinimo;
- 5) tiekimo.

3. Licencijas išduoda, sustabdo jų galiojimą, galiojimo sustabdymą panaikina, panaikina jų galiojimą, keičia, tikslina rekvizitus, išduoda licencijos dublikatą ir licencijuojamą veiklą kontroliuoja Komisija. Už licencijos išdavimą, jos pakeitimą, rekvizitų patikslinimą ar licencijos dublikato išdavimą mokama nustatyto dydžio valstybės rinkliava. Licencijavimo taisykles tvirtina Vyriausybė. Perdavimo ir skirstymo licencijose nurodomos perdavimo ir skirstymo teritorijos, kuriose operatorius turi išskirtines veiklos vykdymo teises. Komisija teikia informaciją Europos Komisijai apie atsisakymo išduoti licencijas priežastis.

4. Komisija turi teisę įpareigoti dujų įmonę, turinčią tiekimo licenciją, vykdyti paskirtąjį tiekimą Vyriausybės nustatyta tvarka.

5. Asmenys, siekiantys gauti licenciją verstis šiame straipsnyje nurodyta veikla, privalo būti teisės aktų nustatyta tvarka įregistruoti ir pasirenę tinkamai vykdyti licencijavimo taisyklėse nustatytus reikalavimus. Dujų įmonės, kurios verčiasi licencijuojama veikla, privalo turėti ne mažesnę kaip 1 milijono litų įstatinį kapitalą. Veiklai vietinėse bendrojo naudojimo sistemose šis reikalavimas netaikomas.

6. Transportuoti dujas sujungtoje perdavimo sistemoje Komisijos sprendimu paskiriamas vienas perdavimo sistemos operatorius.

7. Kai dujų įmonės nutraukia savo veiklą ir kyla grėsmė saugiam vartotojų aprūpinimui dujomis, Vyriausybė, siekdama užtikrinti saugumą ir patenkinti visuomenės poreikius, turi teisę priimti sprendimą dėl tos įmonės turto valdymo perėmimo ar turto išpirkimo. Vyriausybė tvirtina tokių dujų įmonių turto valdymo perėmimo ar turto išpirkimo taisykles.

8. Asmenys, kurie eksploatuoja perdavimo, skystinimo, laikymo, skirstymo sistemas, privalo turėti Energetikos įstatymo nustatyta tvarka išduotą atestatą eksploatuoti dujų įrenginius.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, *Žin.*, 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)

### **11 straipsnis. Dujų tranzitas**

Dujos transportuojamos tranzitu ūkio subjektų tarpusavio susitarimu, pagal sutartis ir atsižvelgiant į esamų perdavimo sistemų pajėgumą bei prioritetinį šalies sistemos naudotojų poreikių tenkinimą. Pasinaudojimo perdavimo sistema dujoms transportuoti tranzitu tvarka nustatoma šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nurodytose taisyklėse.

## **TREČIASIS SKIRSNIS SISTEMŲ OPERATORIAI IR TIEKIMAS**

### **12 straipsnis. Veiklos rūšių atskyrimas**

1. Dujų įmonėse perdavimo, skystinimo, laikymo, skirstymo veiklos rūšys ir tiekimo veikla turi būti atskirtos. Atskiriama įsteigiant dukterinę ar atskirą įmonę.

2. Integruotoji dujų įmonė, tiekianti dujas mažiau kaip 100 000 vartotojų, neprivalo atskirti veiklos rūšių ir įsteigti dukterinę ar atskirą įmonę.

3. Perdavimą, skystinimą, laikymą, skirstymą leidžiama vykdyti vienoje dujų įmonėje. Kita, su dujomis nesusijusi, veikla turi būti atskiriama įsteigiant dukterinę ar atskirą įmonę. Kita, su dujomis nesusijusia, veiklą ir tiekimo veiklą leidžiama vykdyti vienoje dujų įmonėje.

4. Vadovaujantys perdavimo, laikymo, skirstymo ar skystinimo veiklai darbuotojai veikia savarankiškai ir negali dalyvauti integruotosios dujų įmonės valdyme.

5. Sprendimus dėl turto, kuris reikalingas sistemai eksploatuoti, prižiūrėti ar plėtoti, panaudojimo priima perdavimo, laikymo, skirstymo ar SGD sistemos operatorius savarankiškai. Patronuojanti įmonė turi teisę sistemoms operatoriams nustatyti metinį finansinį planą, metinę turto grąžos normą ir įskolos dydį. Šios nuostatos neturi prieštarauti Komisijos nustatytiems reguliuojamos dujų įmonių veiklos rodikliams. Patronuojanti įmonė negali duoti nurodymų sistemų operatoriams dėl sistemų operatorių veiklos bei sistemų valdymo. Perdavimo veiklai vykdyti priskiriamas perdavimo sistemos turtas.

### **13 straipsnis. Sistemų operatorių pareigos**

1. Kiekvienas perdavimo, laikymo, skirstymo ir (arba) SGD sistemos operatorius:

- 1) eksploatuoja, prižiūri ir plėtoja perdavimo, laikymo, skirstymo ir (arba) SGD sistemas taip, kad jos veiktų saugiai, patikimai bei efektyviai ir kad būtų užtikrinta aplinkos apsauga;
- 2) nediskriminuoja sistemos naudotojų, ypač su operatoriumi susijusių įmonių naudai;
- 3) teikia bet kuriam kitam sistemos operatoriui ar sistemos naudotojui informaciją, kuri būtina norint saugiai ir efektyviai naudotis sistema, taip pat ir jungtine sistema;
- 4) kiekvienais metais rengia metines veiklos ir saugumo užtikrinimo ataskaitas ir pateikia jas Komisijai bei Energetikos ministerijai. Sistemų operatorių metinių veiklos ir saugumo užtikrinimo ataskaitų turinį nustato Energetikos ministerija.

2. Perdavimo ar skirstymo sistemų operatoriai, suderinę su Komisija, nustato sistemų balansavimo taisykles. Balansavimo taisyklėse nustatytos sistemų balansavimo sąlygos turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės. Sistemų balansavimo taisyklių reikalavimai privalomi vartotojams ir sistemos naudotojams, išskyrus buitinius vartotojus. Sistemų balansavimo taisyklės skelbiamos „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-136](#), 2009-01-12, Žin., 2009, Nr. 10-358 (2009-01-27)

### **14 straipsnis. Vietinė bendrojo naudojimo sistema**

1. Vietinė bendrojo naudojimo sistema yra skirstymo sistemos sudėtinė dalis ir jai taikomi tie patys reikalavimai kaip ir skirstymo sistemai, išskyrus šiame įstatyme nustatytas išimtis.

2. Vietinės bendrojo naudojimo sistemos savininkas (savininkai) privalo leisti naudotis sistema, prijungti kitų vartotojų sistemas ir užtikrinti saugią bei efektyvią sistemos veiklą. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija nustato naudojimosi vietine bendrojo naudojimo sistema taisykles, kurios turi būti skelbiamos viešai kiekvienais metais arba sąlygoms pasikeitus. Taisyklėse nustatytos naudojimosi vietine bendrojo naudojimosi sistema sąlygos turi būti objektyvios ir nediskriminacinės.

3. Vietinės bendrojo naudojimo sistemos savininkas (savininkai) turi teisę šio įstatymo nustatyta tvarka pats vykdyti skirstymo veiklą arba privalo sudaryti sutartį su skirstymo licenciją turinčia dujų įmone.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, Žin., 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)

### **15 straipsnis. Informacijos konfidencialumas**

Sistemų operatoriai užtikrina veiklos metu gautos komerciniu atžvilgiu svarbios informacijos konfidencialumą. Draudžiama neleistinai naudotis komerciniu atžvilgiu svarbia informacija ir diskriminuoti informacijos gavėjus.

### **16 straipsnis. Tiekimas**

1. Dujas vartotojams tiekia tiekimo įmonės, turinčios tiekimo licenciją. Tiekimo įmonė yra atsakinga už kokybės reikalavimus atitinkančių dujų patiekimą į sistemą, už dujų tiekimo reguliarumą ir privalo dalyvauti balansuojant dujų srautus.

2. Tiekimo licencija suteikia teisę tiekimo įmonei tiekti dujas vartotojams ir dujų įmonėms.

3. Paskirtasis tiekimas gali būti vykdomas buitiniams vartotojams ir vartotojams į tuos objektus, kurių energijos gamybos galia mažesnė kaip 5 MW ir kuriuose nėra kuro rezervinių

atsargų. Laisvasis vartotojas turi teisę pasirinkti kitą nei paskirtąjį tiekimą vykdančią tiekimo įmonę.

4. Paskirtoji tiekimo įmonė privalo sudaryti sutartis su sistemų operatoriais dėl dujų transportavimo ir yra atsakinga už dujų patiekimą iki vartotojų sistemų.

5. Tiekimo įmonė turi pateikti informaciją Komisijai ir Energetikos ministerijai apie pagrindines sudarytų dujų pirkimo–pardavimo sutarčių sąlygas dujų tiekimo patikimumo stebėsenai atlikti.

6. Tiekimo įmonė turi parengti metines savo veiklos ir saugumo užtikrinimo ataskaitas ir pateikti jas Komisijai bei Energetikos ministerijai. Tiekimo įmonių metinių veiklos ir saugumo užtikrinimo ataskaitų turinį nustato Energetikos ministerija.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-136](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-358 (2009-01-27)

## **KETVIRTASIS SKIRSNIS APSKAITOS ATSKYRIMAS IR VIEŠUMAS**

### **17 straipsnis. Dujų įmonės buhalterinė apskaita**

1. Dujų įmonės tvarko kiekvienos veiklos – perdavimo, skystinimo, skirstymo, laikymo, tiekimo nebutiniams ir buitiniams vartotojams – atskirą buhalterinę apskaitą. Komisija turi teisę įpareigoti dujų įmones tvarkyti atskirą buhalterinę apskaitą, susijusią su viešuosius interesus atitinkančių įpareigojimų vykdymu ir su paskirtojo tiekimo veikla. Dujų įmonės, suderinusios su Komisija, nustato apskaitų atskyrimo taisykles. Taisyklės turi numatyti turto, įsipareigojimų, išlaidų, pajamų ir amortizacijos paskirstymą. Komisija turi teisę nustatyti konkrečias rekomendacijas, kaip atskirti apskaitas.

2. Dujų įmonė tvarko apskaitą, kuri gali apimti kitas dujų veiklos rūšis, nesusijusias su šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis veiklos rūšimis, taip pat su kita veikla, nesusijusia su dujų veikla.

3. Atskirų veiklos rūšių buhalterinė apskaita tvarkoma taip, kaip ji turėtų būti tvarkoma, jei šių rūšių veikla verstųsi atskiros įmonės su joms priskirtu turtu. Tvarkant buhalterinę apskaitą, parengiamos kiekvienos veiklos rūšies buhalterinio balanso, pelno (nuostolio) ataskaitos. Dujų įmonės šias ataskaitas skelbia viešai.

4. Valstybės institucijos, įstatymų nustatyta tvarka atlikdamos joms pavestas įmonių veiklos kontrolės funkcijas, turi teisę susipažinti su dujų įmonių buhalterinės apskaitos dokumentais, tačiau privalo saugoti dujų įmonės pateiktą konfidencialią informaciją.

5. Dujų įmonių ataskaitos turi būti patikrintos nepriklausomo audito, atkreipiant dėmesį į diskriminavimo ir kryžminio subsidijavimo aspektus. Auditorių išvados teikiamos Komisijai. Metinėje dujų įmonės finansinėje atskaitomybėje turi būti pateikta informacija apie 1 milijono litų ir didesnės apimties sandorius, sudarytus su susijusiomis įmonėmis.

## **PENKTASIS SKIRSNIS DUJŲ RINKA**

### **18 straipsnis. Teisė naudotis sistema**

1. Sistemų operatoriai laisviesiems vartotojams, dujų įmonėms ir asmenims, gabenantiems dujas tranzitu, suteikia teisę pagal sutartis naudotis sistema.

2. Sistemų operatoriai, suderinę su Komisija, nustato naudojimosi sistema taisykles. Naudojimosi sistema taisykles sistemų operatoriai turi skelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ kiekvienais metais arba, sąlygoms pasikeitus, ne vėliau kaip prieš mėnesį iki jų taikymo pradžios. Teisė naudotis sistemomis turi būti suteikiama objektyviai, nediskriminuojant sistemų naudotojų.

3. Vartotojai turi teisę sudaryti naudojimosi sistema sutartis dėl tokio dujų kiekio, kurį sunaudoja jie patys.

### **19 straipsnis. Atsisakymas suteikti teisę naudotis sistema**

1. Dujų įmonė gali neleisti naudotis sistema, jeigu trūksta pajėgumo arba jeigu teisė naudotis sistema trukdytų jai vykdyti viešuosius interesus atitinkančius įpareigojimus, ar atsiranda didelių ekonominių ir finansinių sunkumų, susijusių su sudarytų sutarčių „įmk arba mokėk“



vykdymu. Atsisakymo leisti naudotis sistema priežastys turi būti tinkamai pagrindžiamos. Atsisakymas, grindžiamas sutarčių „imk arba mokėk“ vykdymu, gali būti pripažintas tik gavus Komisijos pritarimą.

2. Dujų įmonė, atsisakiusi patenkinti kitos dujų įmonės ar laisvojo vartotojo raštu pateiktą prašymą naudotis sistema dujoms transportuoti, apie šį savo sprendimą ir jo priežastis per 10 darbo dienų praneša Komisijai.

3. Komisija turi teisę įpareigoti dujų įmonę suteikti teisę pasinaudoti sistema.

4. Dujų įmonė, atsisakiusi leisti naudotis sistema dėl pajėgumų trūkumo, sistemos naudotojų prašymu privalo padidinti sistemos našumą arba nutiesti naują dujotiekį, jeigu tai ekonomiškai pagrįsta arba jeigu prašytojas išsipareigoja padengti sistemos našumo didinimo išlaidas tiek, kiek jos viršija ekonomiškai pagrįstas sistemos našumo didinimo išlaidas.

### **20 straipsnis. Išimties dėl naujų sistemų įrengimo**

1. Naujų jungiamųjų vamzdinių tarp Europos Sąjungos valstybių narių, SGD sistemų ir gamtinių dujų saugyklų savininkai ar operatoriai, pateikę Komisijai prašymą, gali būti joms atleisti nuo šio įstatymo 18 straipsnyje nustatytų reikalavimų taikymo, jei laikomasi šių sąlygų:

- 1) investicija skatina dujų tiekimo konkurenciją ir gerina tiekimo patikimumą;
- 2) neinvestuojama, jeigu netaikomi atleidimai nuo nustatytų reikalavimų;
- 3) naujos infrastruktūros savininkas teisine forma yra nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose tą infrastruktūros objektą numatyta pastatyti;
- 4) iš tos infrastruktūros vartotojų (naudotojų) imamas mokestis;
- 5) atleidimas nuo reikalavimų netrukdo konkurencijai, dujų vidaus rinkos funkcionavimui arba sujungtos sistemos veiksmingam funkcionavimui.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos taip pat gali būti taikomos didelio esamos infrastruktūros pajėgumo didinimo atvejais ir siekiant panaudoti naujus dujų tiekimo šaltinius.

3. Sprendimą dėl šio straipsnio 1 ir 2 dalyse bei šio įstatymo 8 straipsnyje nustatytų išimčių taikymo priima Komisija. Išimties taikomos ribotą laikotarpį. Komisijos sprendimas turi būti tinkamai pagrįstas ir viešai paskelbtas. Komisija apie priimtą sprendimą teikia informaciją Europos Komisijai.

### **21 straipsnis. Rinkos liberalizavimas**

1. Nuo šio įstatymo įsigaliojimo laisvieji vartotojai yra visi nebutiniai vartotojai.
2. Nuo 2007 m. liepos 1 d. laisvieji vartotojai yra visi vartotojai.

## **ŠEŠTASIS SKIRSNIS DUJŲ SEKTORIAUS KONTROLĖ IR REGULIAVIMAS**

### **22 straipsnis. Komisijos funkcijos dujų sektoriuje**

1. Komisija turi užtikrinti efektyvų dujų sektoriaus funkcionavimą, kad vartotojai, sistemų naudotojai ir dujų įmonės nebūtų diskriminuojami ir kad dujų rinkoje būtų pagrįsta konkurencija.

2. Komisija dujų sektoriuje, be kitų šio įstatymo ir Energetikos įstatymo nustatytų funkcijų, kontroliuoja:

- 1) sistemų operatorių licencijuojamos veiklos sąlygas;
- 2) dujų įmonių reguliuojamos veiklos sąnaudas;
- 3) sistemų operatorių skelbiamos informacijos apie sąlygas, suteikiančias teisę suinteresuotosioms šalims naudotis sistemomis, jungiamaisiais vamzdynais ir gamtinių dujų saugyklomis, išsamumą ir tinkamą pateikimą;
- 4) kaip suteikiama teisė naudotis sistemomis;
- 5) apskaitų atskyrimą, siekiant išvengti veiklų kryžminio subsidijavimo;
- 6) kaip laikomasi jungiamųjų vamzdinių valdymo ir jų pajėgumo skirstymo taisyklių. Šią priežiūrą Komisija atlieka kartu su Europos Sąjungos valstybės narės, į kurią nutiestas jungiamasis vamzdynas, reguliavimo institucija;
- 7) perdavimo ir skirstymo sistemos operatorių atliekamų prijungimo ir remonto darbų trukmę;
- 8) kaip laikomasi dujų tiekimo patikimumo ir paslaugų kokybės reikalavimų;
- 9) dujų įmonių veiklos skaidrumo ir konkurencijos lygį.

3. Komisija turi teisę:

1) susipažinti su dujų įmonių sudaromomis sutartimis ir pareikalauti, kad dujų įmonės patikslintų sutartis, kad šios atitiktų šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytus reikalavimus. Jeigu dujų įmonė neįvykdo šio reikalavimo, Komisija, gindama viešąjį interesą, turi teisę kreiptis į teismą dėl sutarties pakeitimo;

2) nustatyti dujų įmonių jai teikiamos informacijos ir teikiamų derinti dokumentų pateikimo terminus, atsižvelgdama į dujų įmonių galimybes;

3) nustatyti tiekimo įmonės pasirinkimo taisykles;

4) nustatyti atskirus perdavimo ir (ar) skirstymo tarifus pagal išimtis, numatytas šio įstatymo 8 ir 20 straipsniuose;

5) nustatyti sistemų balansavimo ir naudojimosi sistema taisykles, jei sistemų operatorių parengti taisyklių projektai neatitinka šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų.

4. Komisija, atlikdama savo funkcijas, bendradarbiauja su valstybės institucijomis, atsakingomis už energetikos sektoriaus reguliavimą. Komisijos rengiami ir (ar) derinami teisės aktai, skirti Europos Sąjungos teisės aktams įgyvendinti, turi būti derinami su valstybės valdymo institucijomis, atsakingomis už atitinkamų Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę.

5. Komisija nustato viršutines reguliuojamų kainų ribas arba konkrečias kainas.

6. Komisija Europos Komisijai rengia dujų rinkos ataskaitas.

### **23 straipsnis. Kainų reguliavimas**

1. Dujų sektoriuje reguliuojamos šios kainos, nustatant jų viršutines ribas:

- 1) perdavimo;
- 2) skystinimo;
- 3) laikymo;
- 4) skirstymo;
- 5) tiekimo.

2. Dujų sektoriuje reguliuojamos šių paslaugų kainos, nustatant konkrečias kainas:

- 1) prijungimo (buitiniams vartotojams);
- 2) sistemos balansavimo.

3. Komisija parengia ir patvirtina šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų kainų nustatymo metodikas.

4. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas kainas, Komisijai patikrinus, viešai paskelbia dujų įmonės.

5. Reguluojamų kainų nustatymo metodikose turi būti numatytos būtinos investicijos, užtikrinančios efektyvią, saugią sistemų veiklą, ir normatyvinis pelnas šiai veiklai užtikrinti. Nustatant (koreguojant) perdavimo, skirstymo, skystinimo ir laikymo kainų viršutines ribas, atsižvelgiama į dujų įmonės licencijuojamoje veikloje naudojamo turto vertę, kurią įvertina ir tvirtina Komisija, vadovaudamasi Komisijos parengtais ir Vyriausybės patvirtintais dujų įmonių licencijuojamoje veikloje naudojamo turto vertės nustatymo principais. Pelno prieš apmokestinimą norma, perdavimo, skirstymo, skystinimo ir laikymo veiklos rūšims skaičiuojama nuo dujų įmonės licencijuojamoje veikloje naudojamo turto vertės, kiekvienam reguliavimo periodui turi būti ne mažesnė kaip dešimties metų trukmės Vyriausybės vertybinių popierių aukcionų, įvykusių per praėjusius paskutinius 36 kalendorinius mėnesius, metinės palūkanų normos procentais aritmetinis svertinis vidurkis, bet ne didesnis kaip 5 procentai. Dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į dujų transportavimo atstumą. Perdavimo sistemos naudotojai skirstomi į šias grupes: sistemos naudotojai, per metus į vieną dujų pristatymo vietą transportuojantys iki 1 milijardo kubinių metrų dujų, ir sistemos naudotojai, per metus į vieną dujų pristatymo vietą transportuojantys daugiau kaip 1 milijardą kubinių metrų dujų. Vartotojams (sistemos naudotojams) dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, kiek patiekta per metus dujų į konkrečią dujų pristatymo vietą. Buitiniams vartotojams perdavimo ar skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama iš įmonės lėšų. Nebuitiniams vartotojams dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal dujų kiekį ir galią. Buitiniams vartotojams dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal dujų vartojimo kiekį. Dujų kiekio ir galios diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Reguluojamos kainos, jų

diferencijavimas, siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo, tarp vartotojų grupių turi būti vieši, o jų nustatymo principai – pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys.

**5 dalis įsigalioja nuo 2009 m. rugpjūčio 1 d.**

6. Reguluojamų kainų viršutinės ribos nustatomos penkerių metų reguliavimo periodui. Reguluojamų kainų viršutinės ribos Komisijos sprendimu gali būti koreguojamos pasikeitus infliacijos lygiui, importuojamų (atgabenamų) dujų kainoms, mokesčiams, dujų kiekiui, teisės aktų reikalavimams, dujų įmonėms įgyvendinus su Komisija suderintas investicijas, dujų įmonėms nukrypus nuo Komisijos patvirtintose kainų viršutinių ribų skaičiavimo metodikose nustatytų rodiklių, tačiau ne dažniau kaip kartą per metus. Reguluojamų paslaugų kainos gali būti koreguojamos ne dažniau kaip kartą per metus.

7. Konkrečias perdavimo, skystinimo, laikymo, skirstymo, paskirtojo tiekimo kainas, neviršijančias nustatytų kainų viršutinių ribų, kiekvienais metais nustato dujų įmonės. Komisija, patikrinusi ir nustačiusi, kad kainos ir (ar) buitiniams vartotojams nustatyti tarifai apskaičiuoti nesilaikant kainų ir (ar) tarifų nustatymo reikalavimų, nustatytų kainų viršutinių ribų skaičiavimo metodikose, kad jos diskriminuoja vartotojus ir (ar) yra klaidingos, pateikia dujų įmonėms nurodymus dėl konkrečių kainų ir tarifų skaičiavimo. Dujų įmonės kainas ir (ar) tarifus privalo per 15 dienų pakoreguoti. Jei dujų įmonės nevykdo Komisijos reikalavimo, Komisija vienašališkai nustato konkrečias kainas ir (ar) tarifus.

8. Dujų įmonės buitiniams vartotojams nustato tarifus kas pusę metų. Tarifą sudaro: prognozuojamų dujų (produkto), konkrečių perdavimo, skirstymo, laikymo, skystinimo, tiekimo kainų bei skirtumo tarp ankstesnio tarifų galiojimo laikotarpio prognozuotų ir faktinių dujų (produkto) kainų suma. Dujų įmonės konkrečius tarifus pateikia Komisijai, kuri šiuos tarifus tikrina ir priima sprendimus dėl jų šio straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, *Žin.*, 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)

## **24 straipsnis. Saugumo užtikrinimas**

1. Dujų įmonės privalo būti nuolat pasirengusios veikti galimos ekstremalios energetikos padėties laikotarpiu ar galimo dujų tiekimo sutrikimo atveju ir planuoti prevencines priemones dujų tiekimo patikimumui bei techninei dujų sistemų saugai užtikrinti. Ekstremalios energetikos padėties laikotarpiu ar sumažėjus dujų tiekimui, kilus grėsmei sistemų saugumui, įvykus avarijai, iškilus grėsmei žmonių sveikatai ar saugumui, dujų įmonės privalo nedelsdamos imtis visų pagrįstų priemonių dujų tiekimo patikimumui bei techninei dujų sistemų saugai užtikrinti. Šios priemonės turi būti pagrįstos ir proporcingos. Dujų įmonės apie taikomas prevencines priemones praneša Energetikos ministerijai. Dujų tiekimo sutrikimo ar nutraukimo atveju vartotojams dujų tiekimą užtikrina tiekimo įmonė, kuri tiekė dujas prieš dujų tiekimo apribojimą ar nutraukimą.

2. Dujų įmonės bei vartotojai, kurie turi didesnės kaip 5 MW galios energijos gamybos objektų, privalo planuoti būsimą dujų paklausą, dujų sistemų pajėgumą. Dujų įmonės privalo planuoti dujų sistemų techninės būklės lygį, priemones, kaip patenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, spręsti dujų trūkumo problemas, kylančias dėl vienos ar kelių tiekimo įmonių kaltės. Dujų įmonės ne vėliau kaip iki kiekvienų metų gegužės 1 dienos parengia saugumo užtikrinimo ataskaitas ir pateikia jas Energetikos ministerijai.

3. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turi teisę nustatyti konkrečias saugumo užtikrinimo priemones, kurių vykdymas dujų įmonėms, vartotojams bei Komisijai yra privalomas. Priemonės turi būti nediskriminuojančios, aiškios ir viešai paskelbtos. Priemonės turi numatyti prioritetinį saugų dujų tiekimą, įskaitant atsargas dujų vamzdyne, buitiniams vartotojams ir vartotojams į tuos objektus, kurių energijos gamybos galia mažesnė kaip 5 MW, kuriuose nėra kuro rezervinių atsargų ir kuriems dujų tiekimo negalima nutraukti.

4. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turi teisę nustatyti reikalavimą ar sąlygas dujų įmonėms bei nebutiniams vartotojams naudotis gamtinių dujų saugyklomis. Dujų atsargos turi būti tiekiamos iš Europos Sąjungos valstybių narių teritorijoje esančių gamtinių dujų saugyklų.

5. Nebuitiniai vartotojai, kurie naudoja dujas energijai gaminti, kai ta energija parduodama ar naudojama visuomeniniams ar gyventojų poreikiams tenkinti, privalo turėti 1 mėnesio energijos išteklių rezervines atsargas. Energijos išteklių rezervinių atsargų rūšį pasirenka patys vartotojai.

6. Buitinių vartotojų nenutrūkstamo dujų tiekimo išlaidos įtraukiamos į dujų tiekimo kainą, nustatius atskirą tiekimo kainos dedamąją. Nebuitiniai vartotojai pagal sutartis nenutrūkstamo dujų tiekimo išlaidas padengia patys savo lėšomis.

7. Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos kontroliuoja pagrindines dujų tiekimo sutarčių sąlygas ir dujų įmonių veiksmus dėl dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo tarp dujų įmonių ir galutinių vartotojų, naudojančių dujas energijai gaminti, kai ta energija parduodama ar naudojama visuomeniniams ar gyventojų poreikiams tenkinti. Dujų įmonės ir galutiniai vartotojai Valstybinei energetikos inspekcijai prie Energetikos ministerijos teikia informaciją apie dujų saugumo užtikrinimo priemones ir pagrindines dujų tiekimo sutarčių sąlygas.

8. Energetikos ministerija teikia informaciją apie dujų saugumo užtikrinimo priemones, nurodytas šio straipsnio 1 dalyje, Europos Komisijai ir Europos Sąjungos valstybėms narėms. Energetikos ministerija kiekvienais metais ne vėliau kaip iki liepos 31 dienos parengia ir paskelbia apibendrintą saugumo ataskaitą ir pateikia ją Europos Komisijai.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-136](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-358 (2009-01-27)

### **25 straipsnis. Skundų nagrinėjimas**

1. Komisija išankstine neteisimine skundų nagrinėjimo tvarka nagrinėja skundus dėl dujų įmonių veiklos ar neveikimo perduodant, skystinant, pakartotinai dujinant, skirstant, tiekiant, perkant ir laikant gamtines dujas, dėl teisės pasinaudoti sistema, vartotojų sistemos prijungimo tvarkos (metodikų, kainų), sistemų balansavimo, kainų taikymo, investicijų bei sutarčių sąlygų.

2. Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos išankstine neteisimine skundų nagrinėjimo tvarka nagrinėja skundus dėl įrenginių, apskaitos priemonių, sistemų įrengimo, eksploatavimo, avarijų ir sutrikimų, dujų apskaitos ir mokėjimo už sunaudotas dujas pažeidimų, vartotojų sistemų prijungimo sąlygų bei perdavimo, laikymo, skirstymo ar SGD sistemų techninės saugos ir patikimumo.

3. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba išankstine skundų nagrinėjimo ne teismo tvarka nagrinėja buitinių vartotojų skundus dėl dujų pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sutarčių nesąžiningų sąlygų taikymo.

4. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija nustato šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų skundų nagrinėjimo tvarką.

*Straipsnio pakeitimai:*

Nr. [XI-136](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-358 (2009-01-27)

Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, *Žin.*, 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)

### **26 straipsnis. Atsakomybė**

Asmenys už šio įstatymo pažeidimus atsako įstatymų nustatyta tvarka.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos  
gamtinių dujų įstatymo  
priedas

## **ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI**

1. 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti direktyvą 98/30/EB (OL 2004 m. specialusis leidimas, 12 skyrius, 2 tomas, p. 230).

2. 2004 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 2004/67/EB dėl priemonių, skirtų gamtinių dujų tiekimo patikimumui užtikrinti (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 12 skyrius, 3 tomas, p. 19).  
*Priedo pakeitimai:*  
Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, *Žin.*, 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)

---

**Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [IX-130](#), 2000 12 21, *Žin.*, 2000, Nr. 113-3618 (2000 12 30)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 23 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [IX-382](#), 2001-06-19, *Žin.*, 2001, Nr. 56-1980 (2001-06-30)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 2, 5, 8, 12, 15, 20, 21, 22, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR  
PAPILDYMO ĮSTATYMAS  
Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. liepos 1 d.

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [IX-927](#), 2002-06-04, *Žin.*, 2002, Nr. 62-2495 (2002-06-21)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [IX-1334](#), 2003-01-28, *Žin.*, 2003, Nr. 17-709 (2003-02-19)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 20 STRAIPSNIO IR NAFTOS PRODUKTŲ IR NAFTOS VALSTYBĖS  
ATSARGŲ ĮSTATYMO 13 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [X-1054](#), 2007-03-20, *Žin.*, 2007, Nr. 43-1626 (2007-04-19)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS  
**Nauja įstatymo redakcija nuo 2007 m. balandžio 19 d.**

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [XI-136](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-358 (2009-01-27)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 13, 16, 24 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS  
Šis įstatymas įsigalioja 2009 m. vasario 1 d.

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas  
Nr. [XI-353](#), 2009-07-17, *Žin.*, 2009, Nr. 91-3913 (2009-07-31)  
GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 6, 7, 10, 14, 23, 25 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO  
ĮSTATYMAS  
Šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje išdėstyto Gamtinių dujų įstatymo 23 straipsnio 5 dalis įsigalioja 2009 m. rugpjūčio 1 d.

\*\*\* Pabaiga \*\*\*

Redagavo Vilija Tamaliūnienė (2009-07-31)  
vitama@lrs.lt